

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра банківської справи

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Стратегії формування інвестиційного портфелю приватного інвестора

Студента 2 курсу 12м групи
спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та
страхування» спеціалізації
«Фінансове брокерство»

Нападовського
Ігоря Ігоровича

Науковий керівник
канд. екон. наук, МВА

Жураховська
Людмила
Валентинівна

Гарант освітньої програми
канд. екон. наук.

Гербич Людмила
Анатоліївна

Київський національний торговельно-економічний університет

Факультет фінансів та обліку

Кафедра банківської справи

Освітній ступінь магістр

Спеціальність Фінанси, банківська справа та страхування

Спеціалізація Фінансове брокерство.

Затверджую

Зав. кафедри

Шульга Наталія Петрівна,

докт. екон. наук, професор

«___» _____ 20__ р.

Завдання**на випускню кваліфікаційну роботу (проект) студентіві**Нападковському Ігорю Ігоровичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

«Стратегії формування інвестиційного портфеля приватного інвестора»

Затверджена наказом ректора від «___» _____ 20__ р. № _____.

2. Строк здачі студентом закінченої роботи (проекту) до _____.

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи (проекту)

Мета роботи (проект) Розкриття теоретичних та практичних положень стратегій формування інвестиційного портфеля приватного інвестора та розробка пропозицій щодо його покращення*Об'єкт дослідження* Інвестиційний портфель приватного інвестора на прикладі вітчизняних та зарубіжних об'єктів інвестування.*Предмет дослідження* Процес формування стратегії інвестиційного портфелю приватного інвестора.

4. Консультанти по роботі (проекту) із зазначенням розділів, за якими здійснюється консультування:

Розділ	Консультант (прізвище, ініціали)	Підпис, дата	
		Завдання видано	Завдання виконано

5. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (проекту) (перелік питань за кожним розділом)

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТРАТЕГІЙ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОРТФЕЛЮ ПРИВАТНОГО ІНВЕСТОРА

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТРАТЕГІЙ ФОРМУВАННЯ ПОРТФЕЛЮ ПРИВАТНОГО ІНВЕСТОРА В УКРАЇНІ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

- 2.1 Аналіз формування портфелю приватного інвестора в Україні.
2.2 Аналіз формування портфелю приватного інвестора в зарубіжних країнах.

РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА ПРОПОЗИЦІЙ ЩОДО ПЕРСОНАЛІЗАЦІЇ ПОРТФЕЛЮ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПІДБОРУ ІНВЕСТИЦІЙ

- 3.1 Розробка моделі формування оптимального інвестиційного портфеля приватного інвестора
3.2 Пропозиції щодо удосконалення інвестиційного портфеля приватного інвестора.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ДОДАТКИ

6. Календарний план виконання роботи (проекту)

№ з/п	Етапи виконання ВКР	Терміни виконання	
		за планом	фактично
1	2	3	4
1.	Узгодження плану та оформлення завдання	до 02.10.2020	
2.	Подання статті на кафедру	до 01.04.2021	
3.	Вступ. Розділ 1	до 20.04.2021	
4.	Розділ 2	до 22.06.2021	
5.	Розділ 3. Висновки	до 01.10.2021	
6.	Подання роботи (всі розділи, додатки) на кафедру	до 22.10.2021	
7.	Попередній захист робіт	до 02.11.2021	
8.	Подання завершеної (переплетеної) роботи та електронної версії в ПДФ форматі	до 22.11.2020	

7. Дата видачі завдання « » 20 р.

8. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

Жураховська Л.В. _____
(прізвище, ініціали, підпис)

9. Керівник проектної групи

(гарант освітньої програми)

Людмила Анатоліївна Гербич,

канд.екон.наук. _____

Гербич Л. А.

(прізвище, ініціали, підпис)

10. Завдання прийняв до виконання студент Нападовський І.І.

(прізвище, ініціали, підпис)

11. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

Жураховська Людмила Валентинівна

ср 08.12.2021 1:51

Кому: Гербич Людмила Анатоліївна

Копія: Нападовський Ігор Ігорович

Випускна кваліфікаційна робота Нападовського І.І. присвячена розкриттю теоретичних та практичних положень стратегій формування інвестиційного портфеля приватного інвестора та розробці пропозицій щодо його покращення.

Розділ 1 роботи присвячено розкриттю теоретичних основ стратегій формування інвестиційного портфелю приватного інвестора. Досліджено значну кількість наукових джерел, проведено їх порівняльний аналіз, висловлено власну точку зору.

У Розділі 2 проведено аналіз стратегій формування портфелю приватного інвестора в Україні та зарубіжних країнах. Проаналізовано значний обсяг статистичних баз даних та біржової звітності «Binance», «Kraken», та інших документів фінансового ринку України та зарубіжних країн.

У Розділі 3 досліджується розробка моделі формування оптимального інвестиційного портфеля приватного інвестора, а також розроблені рекомендації щодо його удосконалення.

ВКР Нападовського І.І. є самостійним дослідженням автора. Висновки аргументовано шляхом проведення відповідних розрахунків та узагальнень і проілюстровані значною кількістю таблиць та рисунків. Студент виконав три варіанти роботи, врахувавши всі зауваження наукового керівника. А також особистий досвід портфельного інвестування. ВКР Нападовського І.І. відповідає вимогам та рекомендується до захисту.

Науковий керівник: доцент кафедри банківської справи Л.В. Жураховська

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту) _____

(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист _____

(ПІБ, підпис, дата)

12. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу (проект)

Випускна кваліфікаційна робота (проект) студента Нападовського І.І.

(прізвище, ініціали)

може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Керівник проектної групи

(гарант освітньої програми) Людмила А. Гербич _____

(прізвище, ініціали, підпис)

Завідувач кафедри Наталія П. Шульга _____

(підпис, прізвище, ініціали)

« _____ » 20 _____ р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТРАТЕГІЙ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОРТФЕЛЮ ПРИВАТНОГО ІНВЕСТОРА	6
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТРАТЕГІЙ ФОРМУВАННЯ ПОРТФЕЛЮ ПРИВАТНОГО ІНВЕСТОРА В УКРАЇНІ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ	12
2.1 Аналіз формування портфелю приватного інвестора в Україні.	12
2.2 Аналіз формування портфелю приватного інвестора в зарубіжних країнах.	16
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА ПРОПОЗИЦІЙ ЩОДО ПЕРСОНАЛІЗАЦІЇ ПОРТФЕЛЮ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПІДБОРУ ІНВЕСТИЦІЙ	21
3.1 Розробка моделі формування оптимального інвестиційного портфеля приватного інвестора	21
3.2 Пропозиції щодо удосконалення інвестиційного портфеля приватного інвестора.	22
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	47
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність дослідження. В Україні тема інвестування не є поширеною, це зв'язано з тим, що українці не володіють достатньою та достовірною інформацією, яка унеможливило б прийняття ними інвестиційних рішень. Звертаючись до історичної хронології можна зробити висновки, що це пов'язано з повільною трансформацією радянської системи, повільною перебудовою економіки, відсутністю висвітлення даного питання та низькою фінансовою грамотністю українців. У зв'язку з цим гостро постає важлива наукова-практична проблема – розробка аспектів портфельних інвестицій в Україні. Зараз складно знайти наукові вітчизняні дослідження або висвітлення у пресі інформації щодо інвестування. Наукова та практична значущість цієї проблеми та практично відсутність доступної українською мовою інформації щодо стратегій формування портфельного інвестування приватних інвесторів зумовлює необхідність проведення даного наукового дослідження.

Концептуальні положення, практичні та теоретичні дослідження стратегій формування інвестиційного портфелю приватного інвестора висвітлені у роботах таких авторів, як: В. Бернстайна [51], Р. Гібсона [52], Б., Мелкіла [53], Б. Грема [13], У. Баффета [55], Д. Додда [13], Дж. Цвейга [13], О. Герчик [54], А. Пересади [56], О. Шевченка [56], С. Урванцева [56], та інших. Віддаючи належне науковим напрацюванням вчених з питань стратегій формування інвестиційного портфелю приватного інвестора, до сих пір залишаються недостатньо дослідженими теоретичні та практичні аспекти саме портфельного інвестування загалом. Портфельне інвестування в Україні вимагає більш глибокого вивчення теоретичних, практичних положень, дослідження українських та зарубіжних об'єктів інвестування, законодавства, а також стратегій та

принципів формування інвестиційного портфелю приватного інвестора, розробка пропозицій щодо індивідуального підбору інвестицій. Актуальність вищевикладених проблем, а також теоретична прикладна цінність їхнього вирішення зумовили вибір теми даного наукового дослідження, визначили його мету та завдання.

Метою дослідження є розкриття теоретичних та практичних положень стратегій формування інвестиційного портфелю приватного інвестора та розробка пропозицій щодо його покращення.

Для досягнення цієї мети були сформульовані такі **завдання**:

- провести огляд літературних джерел та обґрунтувати необхідність і сутність стратегій формування інвестиційного портфелю приватного інвестора;
- провести аналіз формування портфелю приватного інвестора в Україні та в зарубіжних країнах;
- здійснити дослідження теоретичних засад стратегії формування інвестиційного портфелю приватного інвестора;
- розробити рекомендації щодо індивідуального підбору інвестицій;

Об'єктом дослідження є інвестиційний портфель приватного інвестора на прикладі вітчизняних та зарубіжних об'єктів інвестування.

Предметом дослідження є процес формування стратегії інвестиційного портфелю приватного інвестора.

Методи дослідження. Теоретико-методологічну та практичну основу досліджень становлять наукові праці та законодавство. В основу дослідження покладено загальнонаукові та спеціальні методи пізнання: абстрактно-логічний – для аналізу фахової літератури, теоретичного узагальнення й формування висновків щодо стратегії формування інвестиційного портфелю приватного інвестора; декомпозиції – для розкриття мети дослідження та постановки завдань; методи аналізу та

синтезу – для дослідження формування портфелю приватного інвестора в Україні та в зарубіжних країнах.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі і нормативні акти з питань інвестування приватними інвесторами, офіційні дані Національного банку України, а також монографічні дослідження та наукові публікації з досліджуваної проблеми.

Практичне значення одержаних результатів. Отримані результати можуть бути використанні українськими банками, інвестиційними установами, приватними інвесторами. Практичні рекомендації щодо об'єктів інвестування можуть бути корисними для даних суб'єктів.

Особистий внесок магістра. Випускна кваліфікаційна робота є самостійним завершеним дослідженням автора.

Публікації. Окремі результати дослідження знайшли відображення в науковій статті: Нападовський І.І. Стратегії формування інвестиційного портфелю приватного інвестора. Фінансові установи в умовах глобальних дисбалансів: Зб. Наук. Ст. студ. які здобувають освітній ступінь «магістр» / Київ. нац. торг.-екон. ун-т вул. Кіото, 19, м. Київ-156, Україна, 02156 (С.371-375). Обсяг статті становить 5 сторінок. [57].

Структура та обсяг роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел (57 найменувань). Повний обсяг роботи становить 49 сторінок, у т.ч. список використаних джерел – 3 сторінки. Робота містить 0 додатків, 13 таблиць, 9 графіків, 8 малюнків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТРАТЕГІЇ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОРТФЕЛЮ ПРИВАТНОГО ІНВЕСТОРА.

Якщо пересічного українця запитати хто такий приватний інвестор, то навряд чи можна почути чітку відповідь. У зв'язку з поганою фінансовою грамотністю люди не зможуть дати розтлумачити цей термін.

Спочатку необхідно означити – що собою являють власне інвестиції.

Отже, інвестиції - це вкладення коштів у певні об'єкти задля того, щоб отримати певний прибуток у майбутньому. Інвестиціями може бути ведення господарської, виробничої діяльності, бізнесу, будівництва, надання позик, інвестування у цінні папери, тощо. З цього можна визначити, що приватний інвестор – це особа, яка вкладає особисті кошти у певні об'єкти інвестування задля отримання прибутку у майбутньому.

Види об'єктів інвестування для приватних інвесторів надаються нами в Таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Види об'єктів інвестування для приватних інвесторів*

№ п/п	Види об'єктів інвестування
1	Депозити, позики
2	Нерухомість
3	Прямі інвестиції, власний бізнес
4	Банківські метали
5	Витвори мистецтва
6	Цінні папери
7	Криптовалюти

*Складено автором за джерелами [56]

Зараз практично для кожного українця з'явилися нові можливості для інвестування з розвитком Західної моделі, тобто інвестування в облігації, акції, криптовалюти.

Портфельні інвестиції – господарські операції, які передбачають придбання цінних паперів та інших фінансових активів за кошти на фондовому ринку (за винятком операцій із купівлі активів як безпосередньо платником податку, так і пов'язаними з ним особами, в обсягах, які перевищують 50 % загальної суми акцій, емітованих іншою юридичною особою, які належать до прямих інвестицій). Вони передбачають одержання стабільного поточного доходу у вигляді різниці між ціною придбання і реалізації активу, дивідендів [56].

Особа, яка має намір інвестувати повинна чітко усвідомлювати ризики інвестиційного процесу, адже з прибутком також може бути і збиток.

Взагалі фондовий ринок може ставати ірраціональним, це часто стається, але довгостроково цінні папери оцінюються за їх внутрішньою собівартістю.

Приватний інвестор повинен раціонально аналізувати цінні папери на основі логіки та чітких критеріїв, які повинні забезпечувати найвищий потенційний прибуток та найменший ризик. Це є довгостроковою стратегією інвестування, тому інвестори повинні не зважати на коливання вибраних ними активів, тому що довгострокова стратегія щодо вартісного інвестування, яка визначається фундаментальним аналізом, в майбутньому надасть прибуток.

Інвестор також може займатися спекуляціями, але надмірно високий прибуток несе також і надмірно високий ризик. Саме спекуляції визначаються технічним аналізом, але, нажаль, точної інформації з нього не можливо отримати. Інвестор, а точніше трейдер, тому що це особа, яка виконує як мінімум декілька операцій на місяць, повинен дивитися на настрої фондового ринку, читати новини цікавих йому компаній, бути чітко ознайомленим з державною політикою щодо підтримки певних секторів економіки, а також бачити періодичність на графіку. Тому це

малоймовірно підійде пересічному інвестору, котрий хоче зберегти та збільшити свої вкладення з найменшими ризиками.

Інвестор також має змогу придбати криптовалюти, але це є ще більш ризиковим аніж найбільш волатильні акції. Щодо стратегії інвестування у криптовалюти, то необхідно бути ознайомленим з найпопулярнішими та найперспективнішими криптовалютами, читати новини та намагатися зробити технічний аналіз обраного активу, але якщо з трейдингом на акціях можливо ще вірно підібрати тренд, то з криптовалютами це малоймовірно.

На це є декілька причин:

- значна частка криптовалют знаходиться у гаманцях певних осіб, які інвестували в них в той момент, коли більшість ще навіть не чули поняття «криптовалюти», тому коли великі інвестори «кити або кашалоти» захочуть скинути дані активи, то тренд буде спрямований донизу. До цього тренду також підійдуть пересічні інвестори, тому актив тих, хто вклав свій капітал безпоередньо перед цим – буде під надзвичайно великою загрозою;
- новини (особливо «вкиди» інформації у соцмережах, яскравим прикладом може слугувати ситуація зі спекуляціями щодо Bitcoin та Dogecoin у Twitter-сторінці Ілона Маска та ряду інших відомих осіб, які мають змогу створювати власні тренди, зручні та зрозумілі насамперед їм – і іноді провокувати надлишкову увагу до речей та явищ, які можуть не заслуговувати цього насправді, або й навпаки – як в ситуації з користувачами платформи Reddit щодо акцій компанії GameStop в січні 2021 року);
- надмірно велика капіталізація цих активів, яка може перевищувати найвідоміші банки, медичні конгломерати, інвестиційні холдинги, тощо;

- віртуальний гаманець із криптовалютою може бути спустошений («викрадений»);
- державний регулятор або політика певних країн щодо цих активів є доволі неоднозначною і несе в собі найбільший ризик щодо цього типу інвестицій.

Цілком можливо що криптовалюти стануть звичною валютою майбутнього, але це довгий шлях і він буде надміру тернистим, тому саме до цих активів необхідно ставитися з особливою обережністю.

Інвестори повинні розуміти, що відповідь на питання «як буде змінюватись вартість цінних паперів наступного дня, тижня, місяця чи кварталу?..» - повинна бути такою «ніхто не може сказати з абсолютною точністю», тому не потрібно шукати такої відповіді задля отримання короткострокового прибутку, результат таких «питань-відповідей» може бути неочікуваним і з неприємним результатом.

Інвестор повинен самостійно знаходити інформацію, робити аналіз обраних ним компаній та самостійно обирати активи, в які він бажає інвестувати. Якщо інвестор не має змогу самостійно визначити перспективу конкретних активів, то йому необхідно придивитися до облігацій або ETF-фондів. Також інвестор повинен вміти вчасно підхоплювати тренди фондового ринку.

На фінансового ринку зазвичай спостерігаються два основних види трендів: бичий та ведмежий. Характеристики даних видів трендів в надаються нами в Таблиці 1.2.

Зараз на фондових біржах є бичий тренд. Безліч акцій надмірно високо оцінені. Тому потенційно в найближчому майбутньому цей тренд буде змінений на ведмежий і активи будуть знижуватися в ціні.

Під час медвежого тренду навіть недооцінені акції падають в ціні, тому інвестор спочатку повинен бути повідомлений щодо таких ризиків і раціонально реагувати на такі зниження. Якщо інвестор не готовий

втрачати на певний період 30-50% від раніше вкладених активів, а довгостроково отримувати прибуток, то такому інвестору бажано не інвестувати на фондовому ринку, а краще зайнятися облігаціями.

Таблиця 1.2

Характеристики основних видів трендів на фінансового ринку *

№ п/п	Вид тренду	Характеристика тренду
1	Бичий тренд	означає оцінку переважної більшості інвесторів щодо недооцінки всіх активів на фондових біржах
2	Ведмежий тренд	означає оцінку переважної більшості інвесторів щодо переоцінки всіх активів на фондових біржах

*Складено автором за джерелами [13]

Особливістю портфельного інвестування (і перевагою перед звичайним інвестуванням) є диверсифікація цінних паперів – тобто інвестор, збираючи власний інвестиційний портфель, намагається підвищити дохідність та насамперед знизити власні ризики і захистити таким чином свої активи [56]. Також, відповідно до темпераменту інвестора можна підібрати інвестиційну стратегію.

Отже, інвестор обираючи саме портфельне інвестування намагається знизити ризик та підвищити дохідність. Рівень дохідності вкладень залежить від ступеню ризику, який готовий нести інвестор.

Традиційно розумною підставою для збільшення частки акцій в портфелі вважається досягнення ринком рівня «вигідних цін» в результаті тривалого медвежого ринку. І навпаки, зменшення частки акцій є доцільним, якщо інвестор вважає рівень цін на фондовому ринку небезпечно високим.

Основні види інвестиційних портфелів, що виділяються на фондовому ринку, та їх характеристики, надаються нами в Таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Основні види інвестиційних портфелів, що виділяються на фондовому ринку*

№ п/п	Вид інвестиційних портфелів тренду	Характеристика інвестиційних портфелів тренду
1	Захисний	частка акцій до облігацій становить 10:90
2	Консервативний	частка акцій до облігацій становить 25:75
3	Середній	частка акцій до облігацій становить 50:50
4	Помірно-агресивний	частка акцій до облігацій становить 75:25
5	Агресивний	можливо використовувати тільки акції

*Складено автором за джерелами [13]

Дані інвестиційні портфелі необхідно обирати відповідно до стратегії інвестора. Якщо інвестор хоче захиститися від інфляції – то може обрати захисний портфель; інвестор, який хоче заробити, але без ризиків – може обрати консервативний портфель. Інвестори, які володіють акціями від 25% у своєму портфелі – бажають заробити та повинні усвідомлювати ризики.

Отже, приватний інвестор повинен обрати власну стратегію відповідно до його поставлених цілей, адекватно та максимально повно оцінюючи ситуацію на ринку, враховуючи існуючі ризики, щоб мінімізувати загрозу збитків, вберегти свою активи та отримати прибуток.

РОЗДІЛ 2.

АНАЛІЗ СТРАТЕГІЙ ФОРМУВАННЮ ПОРТФЕЛЮ ПРИВАТНОГО ІНВЕСТОРА В УКРАЇНІ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ.

2.1 Аналіз формування портфелю приватного інвестора в Україні.

Аналізуючи вітчизняні практики формування інвестиційного портфелю можна виділити такі стратегії: консервативна, збалансована, агресивна. Приватний інвестор може вибирати активи відповідно своїх властивостей до ризику та бажання отримати певний дохід. Також можна розділити інвестиції за об'єктами: фінансові об'єкти – фінансові інструменти, реальні інвестиції – реальні активи (нематеріальні або матеріальні).

Через досить повільний розвиток економіки українська фінансово-кредитна система пережила гостру кризу та, як наслідок – не могла стимулювати розвиток ринку фінансових інвестицій. Падіння доходів населення не давало можливостей створювати певні заощадження, тому це не сприяло інвестиційній активності.

У 2020 році весь світ зіткнувся з кризою, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2, який спричиняє хворобу COVID-19, що триває й досі – тривалі обмеження щодо переміщення та подорожей – переоцінка активів та зміна пріоритетів, дистанційна робота, освіта та послуги за можливості – це дуже вплинуло на економіку у всьому світі [1]. У 2021 році Україна зіткнулася з великою інфляцією (у травні 2021 показник споживчої інфляції становив 9,5% проти 5% у середньому за 2020 рік), це може свідчити про те, що інвесторам необхідно шукати більш дохідні фінансові інструменти задля реального доходу [2, 3].

Потенційний інвестор повинен самостійно обрати бажану дохідність та відповідний ризик до неї. Щодо вікової приналежності прийнято, що

молодим інвесторам можна тримати всі інвестиції в акціях, тому що в них є досить часу для дохідності даного фінансового інструменту, зрілим інвесторам необхідно розбавляти інвестиції облігаціями для більш надійного та стабільного доходу, а старшим інвесторам необхідно тримати всі інвестиції в облігаціях для зручності та більш зрозумілих термінів і дохідності при найнижчому ризику.

Інвестор повинен визначити свій інвестиційний темперамент (чутливість до ризику) та раціонально оцінювати свої сили [13, 14].

Таблиця 2.1

Типи інвестиційних стратегій та прийнятих активів для розміщення коштів*

№ з/п	Тип стратегії	Тип активів	Частка активів, %
1	Консервативна стратегія	Облігації	100
2	Збалансована стратегія	Облігації, акції	50:50
3	Агресивна стратегія	Акції	100

*Складено за джерелами [13, 14]

Таблиця 2.2

Типи рекомендованих інвестиційних стратегій за віковою приналежністю потенційного інвестора*

№ з/п	Тип стратегії	Вікова група	Переваги стратегії для даної вікової групи
1	Консервативна	55+ років	Відсутність ризиків, можливість забрати свої інвестиції у будь-який час
2	Збалансована	35-55 років	Орієнтування на середню дохідність та поступове зменшення ризиків
3	Агресивна	18-35 років	Можливість очікувати бажану дохідність значний час, легко пережити коливання на ринку

* Складено за джерелами [13, 14]

Типи інвестиційних стратегій та прийнятих активів для розміщення коштів за віковою приналежністю потенційного інвестора надаються нами у таблицях 2.1, 2.2.

Розглянемо види об'єктів інвестування (класи активів), що пропонуються інвестору для розміщення коштів, а також звернемо увагу на їх переваги й недоліки (Таблиця 2.1).

Таблиця 2.3

Класи активів як об'єкти інвестування: переваги і недоліки *

№ з/п	Клас активу	Переваги	Недоліки
1	Банківський депозит	Низький ризик	Дохідність не перевищує рівень інфляції
2	Корпоративні облигації	Дохідність перевищує банківський депозит	Оподаткування доходу, незахищеність інвестора від банкрутства або негативних ситуацій з компаніями
3	Державні облигації	Максимальна надійність	Дохідність не перевищує рівень інфляції
4	Акції українських компаній	дохідність вище облигацій	Є нестабільним об'єктом доходу
5	Американські акції	Висока дохідність, збалансовані ризики	Недостатня доступність для вітчизняних інвесторів
6	ETF-фонди	Висока дохідність, збалансовані ризики	Недостатня доступність для вітчизняних інвесторів
7	Криптовалюти	Надзвичайно високий ризик	у довгостроковій перспективі може дати найбільшу дохідність
8	IPO	Надзвичайно високий ризик через неможливість оцінки вартості компанії й прогнозу дохідності; важкий доступ для інвестора; високий поріг входу	Можлива висока дохідність
9	вихід на біржу за допомогою SPAC	Надзвичайно високий ризик через невизначеність	Можлива висока дохідність

* Складено за джерелами [4 - 12]

Як видно з Таблиці, звертаючись до найбільш звичного і популярного методу збереження та збільшення капіталу – банківського депозиту,

інвестори розуміють що фактично не зможуть збільшити капітал (згідно даних МінФіну навіть за довгостроковими депозитами у національній валюті середні ставки не перевищують розмір інфляції весни 2021 року) [4].

Найбільшими недоліками депозиту є: відносно невелика сума, яка гарантується фондом гарантування вкладів фізичних осіб, невисокі відсотки дохідності, оподаткування доходу, неможливість забрати кошти у необхідний час і в найкоротші терміни до закінчення депозитного договору.

Тому все більш популярним об'єктом інвестування стають облигації: як корпоративні, так і державні. Щодо корпоративних облигацій можна виділити декілька недоліків: оподаткування доходу, незахищеність інвестора від банкрутства або негативних ситуацій з компаніями. Тому для консервативної стратегії інвестиційного портфеля приватного інвестора можна обрати державні облигації (облигації внутрішньодержавної позики – ОВДП). З популяризацією цього фінансового інструменту - інвестор може придбати їх у банку, який здійснює їх купівлю–продаж (близько 20 банків України), або фінансових установ. Інвестор може придбати ОВДП з ринку або з балансу фінансової установи (брокерські компанії). З практичності інвестору це зручніше виконати через фінансову установу, бо банк може відмовити або мінімальний поріг входу буде значно вищим ніж у брокерської фірми [5, 6, 7, 8].

Також можна виділити акції українських компаній, але через несприятливу ситуацію на вітчизняному ринку та небажання виходити на біржу найбільш привабливих для інвестицій компаній (брендів), які здебільшого залишаються приватними – покупка національних акцій є доволі небезпечною інвестицією. Акції українських компаній приносять дохідність вище облигацій, але є нестабільним об'єктом доходу. Придбати

акції українських компаній приватний інвестор може за допомогою фінансових установ (брокерів). Також можна виділити українські індекси [9].

В останній час все більше українських інвесторів хоче інвестувати в іноземні фондові ринки, найчастіше – американські. Інвестування в американські акції або ETF-фонди є досить привабливим для інвестора через високу дохідність та збалансовані ризики. Цей вид інвестування можна віднести до збалансованої та агресивної стратегії. Придбати іноземні акції можливо за допомогою фінансових установ (зокрема, й у онлайн-форматі).

Пересічний українець може придбати криптовалюти. Це надзвичайно ризикова інвестиція, яка, однак у довгостроковій перспективі може дати найбільшу дохідність. Купити криптовалюти можна за допомогою спеціальних бірж [10].

Також можливо виділити первинне розміщення акцій (IPO) як об'єкт інвестування. Але це має надмірно велику кількість недоліків: неможливо належним чином оцінити вартість компанії, спрогнозувати дохідність, багато вимог для участі в купівлі акцій при їх первинному розміщенні (доступ до IPO-торгівлі надається брокерами для інвесторів, які мають вже певну суму та досвід інвестицій; інвестор не може знати точну кількість акцій, які отримає за алокацією) та обмеження для інвестора на певний час (лок-ап період), невелика кількість фінансових установ надає можливість інвестувати в цей актив, при інвестуванні необхідно виконати певні вимоги, щоб отримати цінні папери даної компанії, погана алокація, високий інвестиційний поріг. Також можна виділити вихід на біржу за допомогою SPAC, але це є ще більшим «котом у мішку» ніж первинне розміщення акцій та купівля криптовалют. Цей процес виконується за допомогою завчасно створеної фіктивної компанії, яка шукає іншу – реальну компанію, що хоче вийти на біржу й максимально зекономити на

цьому. В такому випадку вимоги до випуску цінних паперів і затрати будуть мінімальними. Беручи до уваги IPO, інвестору складно обрати гарну компанію, яка виходить на ринок – через велику кількість первинного розміщення та не завжди належним чином надану інформацію. Отже, інвестування в акції (включаючи первинне розміщення цінних паперів – IPO та SPAC) й криптовалюти – належить до агресивної стратегії [11, 12].

2.2 Аналіз формування портфелю приватного інвестора в зарубіжних країнах.

Проаналізуємо формування портфелю приватного інвестора в зарубіжних країнах в Таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Типи інвестиційних стратегій із обраними активами у різних країнах*

№ з/п	Країна	Активи в портфелі	Тип стратегії
1	США	Акції, індекси	Збалансована стратегія
2	Росія	Міжнародні акції, індекси	Збалансована стратегія
3	Китай	Акції	Агресивна стратегія
4	Німеччина	Індекси, акції,	Збалансована стратегія
5	Голландія	Індекси, акції, облігації	Збалансована стратегія
6	Британія	Акції, індекси, облігації, криптовалюти	Збалансована стратегія
7	Австралія	Акції, індекси	Збалансована стратегія

* Складено за джерелами [15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27]

Як видно з Табл. 2.4, аналізуючи ікону фондових ринків – фондовий ринок США, можна виділити декілька важливих чинників: стабільність економіки, значну підтримку Федеральної резервної системи, велику ознайомленість приватних інвесторів з об'єктами інвестування.

США має найстабільнішу економіку, найсильнішу підтримку регуляторної системи. Приватні інвестори США інвестують у різні фінансові інструменти. Найпопулярнішими з них є облігації, акції, криптовалюти. За останній рік популярність криптовалют у деяких штатах зросла до 5 разів [15, 16].

Найбільш консервативним об'єктом інвестування у США є облігації, але через надмірно високу інфляцію цього року вони фактично є неприбутковими. Тому зросла кількість інвесторів у акції, криптовалюти. Також досить популярним є корпоративні облігації. В США є велика кількість компаній які запозичують кошти [17].

Надмірно зросла кількість приватних інвесторів у період карантину, але, на жаль, на ринок зайшли недосвідчені інвестори, тому зросла популярність непрозорих та не завжди чесних фінансових установ, які не беруть комісій, але фактично погіршують умови інвесторів у порівнянні з класичними фінансовими установами [18].

За останній час зросла й чисельність «мемних» об'єктів інвестування (неприглядних, або тих, які швидше нагадують якийсь жарт або щось несерйозне та згодом має значні наслідки при відносно невеликій початковій вартості). Вартість цих об'єктів надмірно завищена через маніпуляцію приватних інвесторів (ситуація з тими ж Robinhood та GameStop) [40,41,44].

Також за останній рік стало більше IPO й SPAC, що свідчить про гоніння інвесторів за більшим прибутком [40,41,44].

Достатньо прогресивним й розповсюдженим на розвинених ринках є метод підбору активу за допомогою фундаментального аналізу, а саме використання фондових мультиплікаторів.

Проаналізуємо види фондових мультиплікаторів та методи їх розрахунку в Таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

**Використання фондових мультиплікаторів на розвинених
ринках***

№ з/п	Позначення	Назва мультиплікатора	Розрахунок / Економічний зміст
1	P/E	Price to earnings ratio	Показує, скільки інвестор переплачує за одиницю прибутку компанії. Чим вище цей мультиплікатор, тим більше переплачує інвестор.
2	PEG	Price/Earnings-to-Growth)	це мультиплікатор P/E, який є розділений на очікуваний темп роста прибутку компанії
3	P/CF	Price to Cash Flow	відношення капіталізації до операційного грошового потоку
4	P/S	Price to Sales	відношення капіталізації компанії до її виручки
5	P/B	Price to Book Value	відношення капіталізації і балансових чистих активів компанії
6	D/E	Debt to Equity	відношення запозичень до власних коштів компанії
7	EV/EBITDA	Enterprise Value/Ebitda	відношення повної вартості компанії (капіталізація + борг) до прибутку до розрахунку процентів, податків, амортизації
8	EV/Sales	Enterprise Value/Sales	схожий на попередній мультиплікатор, але використовуються доходи
9	ROE	Return on Equity	рентабельність власного капіталу-співвідношення чистого прибутку і власного капіталу компанії
10	ROA	Return on Assets	співвідношення чистого прибутку і всіх активів компанії

* Складено за джерелами [19, 20]

Можна звернутись до більш простої та традиційної оцінки акції, яку винайшов Бенджамін Грем [13]. Він винайшов один з можливих методів справедливої оцінки вартості акції. Для цього необхідно взяти дохід на акцію (EPS-earnings per share), балансову вартість на акцію (BPS- book per share). Щоб це отримати необхідно розділити чистий прибуток і підсумок балансу на кількість акцій. У цій формулі є коефіцієнт 22,5. Бенджамін Грем вважав, що P/E не повинна перевищувати 15, а B/P не повинен перевищувати 22,5. Такий метод добре підходить щодо компаній вартості.

Але у зв'язку з стародавністю цієї формули 15 можна змінити на 20. Бо за останні роки всі мультиплікатори підвищені.

Також у США можна інвестувати у пайовий або інвестиційний фонд, який буде приносити прибуток з інвестицій даного активу.

Досить популярними є ETF-фонди, які належать до консервативної стратегії і існують з пасивним та активним управлінням. Довгострокові пасивні ETF-фонди показують кращі результати.

У період кризи, та медвежого ринку є популярними дорогоцінні метали, вони є захисним активом.

За останній час зросла кількість приватних інвесторів у Росії – 2021 рік став найбільш рекордним щодо кількості нових інвесторів. Для росіян є популярним інвестувати у російські акції, що є прибутковим та належить до активної або збалансованої стратегії. Облігації є менш популярним активом через невеликий фактичний дохід або його відсутність через інфляцію. Найбільш значимим є американський ринок. Все більше і більше росіян бажають інвестувати саме в американські компанії, тому російський регулятор за останній час намагається обмежити данні дії. Також популярно інвестувати в російські та іноземні індексні фонди (ETF).

В Росії для того щоб інвестувати на американському ринку необхідно бути кваліфікованим інвестором, а це є досить складно. Стати кваліфікованим інвестором можливо за допомогою досвіду, проходження тестів, значної суми інвестицій [21, 22].

Китайський фондовий ринок є досить популярним для громадян Китаю, але за останній час через американські санкції можна виділити певні ускладнення. Найбільш популярні інвестиції у Китаї: криптовалюти, акції. Облігації є менш популярною інвестицією.

За останній час китайський уряд забороняє використання криптовалют та їх майнінг, тому тенденція піде на китайські акції, індекси.

Також звичним є інвестування у американські акції. Китайці схильні до агресивної інвестиційної стратегії [23].

Німецький фондовий ринок за останній час став одним з найбільших у Європі після брекзиту. Німці інвестують у індекси, німецькі акції, іноземні акції. Для них не є популярним інвестувати у облігації. Схильність до збалансованої стратегії [24].

За останній час Голландська біржа (найстаріша фондова біржа світу) перейняла на себе потік Лондонської. Зросла кількість інвесторів у акції, міжнародні акції, індекси, облігації [25]

Лондонський фондовий ринок був одним з найбільших до брекзиту, але за останній час перетік активів перейшов до інших європейських ринків. Для приватних інвесторів є звичним інвестувати в облігації, індекси, акції, криптовалюти. За останній рік значно зросла кількість інвесторів у криптовалюти [26].

Фондовий ринок Австралії є досить стабільним. Він має велику кількість приватних інвесторів. Для австралійців є звичним інвестувати в акції, індекси, криптовалюти. За останні роки зросла кількість зацікавлених у криптовалюти [27].

Аналізуючи дану інформацію можна виділити досвідченість іноземних інвесторів щодо інвестування, добрий захист регулятора, більш стабільну економіку в розвинутих країнах, тому там досить популярним є інвестування. Також можна виділити гарне соціальне забезпечення їх громадян, тому вони мають більш вільний та потужний грошовий потік для інвестування. 2021 рік показав рекордну інфляцію у всьому світі (для переважної більшості країн), тому велика кількість інвесторів хоче збільшити свій прибуток та шукає все більш ризикові і водночас дохідні об'єкти інвестування.

РОЗДІЛ 3

РОЗРОБКА ПРОПОЗИЦІЙ ЩОДО ПЕРСОНАЛІЗАЦІЇ ПОРТФЕЛЮ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПІДБОРУ ІНВЕСТИЦІЙ

3.1 Розробка моделі формування оптимального інвестиційного портфелю приватного інвестора

Проводячи аналіз інвестиційних портфельів можна зрозуміти, що провідні правила сучасної портфельної теорії походять з досліджень Г.Марковіца. Зразок цього вченого не представляє оптимальний портфель, а висуває ефективні типи. Ним було запропоновано чіткий механізм, який шукав ефективні портфелі, які пропонували найменший рівень ризику для відповідного рівня дохідності. Модель Марковіца — модель оцінки ризику та дохідності фінансових активів і підвищення ефективності портфеля фінансових інвестицій, заснована на пошуку співвідношення інвестицій між наявними інвестиційними активами, щоб при допустимому для інвестора рівні очікуваної дохідності ризик портфеля, проявлявся звичайним відхиленням дохідності, був найнижчим [28,29,30]

Більш розповсюдженою на практиці є модель оцінювання капітальних активів, яку привів В.Шарп. Зразок Шарпа - модель оцінки капітальних активів (Capital Asset Pricing Model, CAPM) — модель стійкого балансу на ринку капіталів, за якою очікувана дохідність активу являє собою лінійну функцію чутливості активу до коливань дохідності ринкового портфеля. Основні гіпотези цієї моделі [28,29,30]:

- Інвестори оцінюють ефективність інвестиційних рішень за двома чинниками - потенційна середня дохідність та рівень ризику.
- Присутня безризикова ставка доходу для інвестицій.
- Наявність умов для безризикового інвестування не обмежені, тому що існують умови придбання та продажу активів у будь-якому обсязі.

- Неприсутність операційних витрат та податків.
- Наявність здатності до коротких продажів.
- Усі інвестори не схильні до ризику, інвестують у більш ризикові активи за умови підвищення доходів задля премії.
- Усі інвестори середньо повідомлені стосовно потенційної дохідності й ризику інвестицій і мають стандартні очікування щодо майбутнього.
- Фондові ринки конкурентні, а горизонт рішень є однаковим для усіх учасників.

Чіткішою у порівнянні з цими моделями є арбітражна теорія оцінювання капітальних активів, що винайшов С. Россяк альтернативу по відношенню до моделі Шарпа[28,29,30]. Ця модель враховує інші чинники, які впливають на дохідність фінансових активів.

Арбітраж - це отримання приросту дохідності портфеля за рахунок різниці цін купівлі-продажу інвестиційних активів, тобто передбачення продажу певних активів за високою ціною з купівлею цієї ж кількості активу за низькою ціною[28,29,30].

Основними твердженнями є:

- В нормальному стані ринку ціни на інвестиційні активи не дозволяють проводити арбітраж.
- Потенційна дохідність та ризик фінансових активів визначається певними чинниками.

Арбітражна модель має такі переваги:

- Багатоструктурна, має змогу детальніше відображати чинники, які впливають на дохідність інвестицій.

Але арбітражна теорія має також і такі недоліки:

- Потребує значною підготовки та зусилля в процесі удосконалення портфеля.

- Відсутній чіткий перелік чинників, які впливають на ризик та дохідність інвестицій [28,29].

3.2. Пропозиції щодо удосконалення інвестиційного портфеля приватного інвестора.

На сучасному етапі розвитку фондового ринку інвестиції приватних інвесторів передбачають вкладення надлишкових коштів у велику кількість об'єктів, виконуючи таким чином диверсифікацію активів.

Таке правило можна назвати портфельним інвестуванням. Найбільший внесок у ці дослідження внесли В. Шарп, Г. Марковіц [28,29,30]. Однак, жодне з цих досліджень не може гарантувати захист від зміни поведінки інвестиційних інструментів, тим паче в умовах ірраціонального ринку.

Український державний регулятор розпочинає створювати певні умови які б гарантувала захист індивідуального інвестора, нормативно-правову базу.

Залежно від цілей інвестування необхідно виділяти більше видів портфелів, наприклад:

- Зростаючий портфель - отримання доходу за рахунок збільшення вартості активів.
- Дивідендний портфель - отримання дивідендів від володіння цінними паперами.
- Портфель зростання та дивідендів - отримання доходу за рахунок збільшення вартості активів та отримання дивідендів.
- Портфель для захисту активів від інфляції - збереження своїх активів, головна ідея - обгін інфляції, а не отримання прибутку.

В даний час у світі присутня значна інфляція, недовіра до банків. Таким чином інвестори намагаються не тільки зберегти кошти від інфляції, а й примножити.

В Україні спостерігається значна різниця між інвестиціями у банківський сектор, прями інвестиції та фондовий ринок.

Для удосконалення інвестиційного портфеля приватного інвестора необхідно:

- Покращувати фінансову грамотність населення - інвестор повинен знати базові поняття в інвестуванні.
- Чітко визначати горизонт інвестування - інвестор повинен завчасно знати на який термін він планує заморозити свої активи.
- Чітко знати свій ризик-профіль - інвестор завчасно повинен продумати, яку просадку він може вичекати, які зменшення вартості активів є допустимими для нього.
- Банкам, інвестиційним організаціям необхідно орієнтуватися на американську модель - надавати навчальну інформації безкоштовно, за певну ціну реалізовувати готові інвестиційні портфелі.
- Інвестор повинен бути ознайомленим з комісіями за купівлю-продаж цінних паперів, завчасно враховувати їх.
- При довгостроковому інвестуванні - інвестор повинен виконувати менше операцій з цінними паперами, таким чином економити на комісіях.
- Зменшувати свої ризики зі збільшенням віку - мати більше облігацій, менше акцій задля зменшення ризику. Для гарантованої дохідності використовувати депозити.

На протязі довгого часу найкращі показники показували індекси, задля зменшення ризику та найбільш високого прибутку індекси є найкращим варіантом. Досить популярним за останній час є включення у інвестиційний портфель до 10% криптовалюти, переважно біткоїн - як

класичної та найбільш надійної криптовалюти. Для більшої захищеності свого портфелю необхідно мати облігації, з віком збільшувати їх відношення.

При формуванні інвестиційного портфелю приватний інвестор повинен врахувати такі чинники як: дохідність-ризик, безпеку, політичні чинники, ріст активів, ліквідність, менеджмент компанії, репутацію бізнесу, перспективи сектору, кореляцію з іншими секторами економіки, конкурентність даного ринку.

За методом управління можна виділити керований та фіксований портфель.

Фіксований портфель — активи, які залишаються на весь період існування портфеля у незмінному стані . Фіксований портфель гарантує інвестору високу безпеку , але не високу дохідність . Тому інвестори, як правило, формують змінний інвестиційний портфель, яким вони можуть управляти у відповідності зі своїми цілями. Склад та структура керованого портфеля змінюється залежно від зовнішніх факторів, що зумовлюють зміну рівнів дохідності, ризику, ліквідності, політичних чинників. [29]

За останній час досить велику популярність набирають криптовалюти, тому їх треба розглядати як фінансовий інструмент. У криптоактивів є безліч прихильників, як і противників. З 2020 року криптоактивами розпочали цікавитися інституціональні інвестори, фонди, інвестиційні компанії. Позиція противників криптоактивів у тому, що вони ні чим не підкріплені, віртуальні. Однак значущість криптовалюти становлять блокчейн та смарт контракти, а не самі монети або токени.

Блокчейн- розподілена база даних, яка зберігає впорядкований ланцюг записів, який постійно довшає. Кожен блок містить часову позначку, хеш попереднього блоку та дані транзакцій, які подані як хеш-дерево. [31]

Хеш-дерево представляє собою особливу структуру даних, яка містить підсумкову інформації про певний обсяг даних. [32]

Цей ланцюг не є зашифрованим, тобто інформація відкрита - можна перевірити виконані транзакції.

Смарт-контракт - різновид угоди в формі в формі закодованих математичних алгоритмів, укладення, зміна, виконання і розірвання яких можливі лише з використанням блокчейн платформ у Інтернеті. [33]

Це є досить прогресивним, тому стикається з великим непорозумінням та неприйняттям.

Деякі країни, компанії розпочали використовувати блокчейн та смарт-контракти для певних цілей. Їх можна використовувати у багатьох галузях: електронні бази даних, транзакції, кредитування, цифрової власності, аудит, захист даних, штучний інтелект тощо.

Кожна монета або токени має певні відмінності, які стосуються блокчейну, смарт-контракти, побудови мережі, майнінгу, лімітності, спалювання монет або токенів, відкритості чи закритості мережі, прозорості чи анонімності транзакцій, тощо.

Поділяють токени або монети: монета - віртуальний актив, який має власний блокчейн, а токени - віртуальний актив, який використовую інший блокчейн. [34]

Звичайному інвестору складно ознайомитися з криптоактивами, тому необхідно слідкувати за передовими інвест домами, міжнародними компаніями, країнами та криптоентузіастами, щодо їх вибору.

Найбільш відомим є- Grayscale Investments Holdings, Micro Strategy, Tesla, Сальвадор, ARK Invest.

Сальвадор за підтримки свого президента Наїба Букеле розпочав додавати біткоїн до державного запасу. Вони розпочали випробувати еко майнінг. Безліч противників криптоіндустрії заявляють що добування криптоактивів є неекологічним, тому необхідно шукати екологічні види майнінгу або взагалі заборонити його.

В 2021 році вчені Кембриджського університету провели дослідження щодо використання електроенергії необхідної для майнінгу протягом року. Це дослідження назвали Кембриджський індекс споживання електроенергії біткоїнами (Cambridge Bitcoin Electricity Consumption Index або CBECI).

Вчені порівняли майнінг біткоїна зі споживанням електроенергії іншими країнами. На видобуток криптовалюти використовується приблизно 127,24 терават-годин в рік. Це більше ніж в таких країнах як Аргентина, Норвегія, але менше ніж в Україні, Швеції. З цього дослідження виходить, що більше всього майнерів знаходиться в Китаї, США, Росії, Казахстані [30].

Восени 2021 року Китай розпочав жорстку політику щодо діяльності майнінгу, криптовалют. Вони поясняють це неекологічністю, непрозорістю, не повною сплатою податків, не можливістю відстежити транзакції. За останній час вони ввели кримінальну відповідальність для майнерів, тому велика кількість майнерів емігрувала до США, де майнери є частиною економіки, сплачують податки до бюджету. З іншої сторони, китайський уряд розпочав розробляти цифровий юань, та розпочав тестування в деяких провінціях.

В США за останній час розпочався бум екомайнінгу. Майнери розпочали використовувати промислові відходи, відходи діяльності тварин, атомну енергетику, діяльність комунальних підприємств. В Маямі створили перший міський токени - MiamiCoin, другим у США став NYCCoin - токен Нью-Йорка. Це привабливі активи для інвестування, також ними можна розраховуватися в цих містах. Велика кількість міст зацікавилась розробкою власних токенів для того, щоб використовувати як платіжний засіб в даних містах, заохочувати криптоентузіастів відвідати їх, майнити, заробляти стейкінгом.

Сальвадор розпочав купувати біткоїни після весняного дампу ринку через Китай та трейдерів, які використовували надмірно великі кредитні плечі, які не могли покрити. Наїб Букеле додавав біткоїни на останніх осінніх дампах ринку. Сальвадорці розпочали використовувати енергії вулкану задля майнінгу. За такий короткий період у них є перші результати у вигляді будівництва ветклінік від доходів біткоїна та плани будівництва лікарень, шкіл у майбутньому. З літа 2021 Сальвадор перша країна, яка легалізувала біткоїн, як засіб платежу. З того часу біткоїном можна розраховуватися як доларом та платити податки.

Tesla є новатором у автопромисловості на чолі з Ілоном Маском, який є прихильником біткоїна та догікоїна. Ілон Маск сам тримає криптоактиви та за допомогою його Tesla додала біткоїни до свого балансу.

MicroStrategy є найбільшим публічним тримачем біткоїна, на її балансі приблизно 121000 біткоїнів. Вона восени-влітку розпочала випуск своїх облігацій задля купівлі додаткових біткоїнів. CEO Майкл Сейлор є криптоентузіастом і вважає, що біткоїн стане головним активом 21 століття.

Grayscale Investments Holdings - найбільший фонд, який керує цифровими активами. Він заохочує інвесторів з фондового ринку для інвестування у криптоактиви. Цей фонд має так звані трасти, які інвестує у різні перспективні криптовалюти. Фактично продукти Грейскейл - ETF фонди. За допомогою них традиційні інвестиційні компанії, банки, міжнародні компанії мають змогу придбати криптовалюти [35].

ARK Invest- інвестиційний фонд, який надає можливість інвестувати у свої ETF-фонди. Вони мають безліч ETF на різні галузі, їх ETF активного керування, тобто вони постійно купують-продають цінні папери. Вони є прихильником біткоїна та ефіріума.

За останній час зросла популярність ефіріума, він є другим за капіталізацією після біткоіна. Розробники постійно оновлюють свою монету, смарт контракти. Недавнє оновлення виконує функцію спалювання своїх монет, тобто робить ефірум дефляційним активом. Головним мінусом є надмірно висока вартість транзакцій, але розробники намагаються зробити її дешевше.

Найперспективнішими секторами криптоактивів зараз є метавсесвіти. Початок бурхливого росту розпочався після зміни назви Facebook на Meta, та заявою Цукерберга щодо зосередження його діяльності на метавсесвітах.

Метавсесвіт - віртуальний світ, де люди або їх аватари можуть взаємодіяти один з одним, іншими віртуальними об'єктами за допомогою віртуальною реальності, геймінгу [37]

Багато прихильників криптоактивів вважають метавсесвіт наступним розвитком Інтернету, де люди зможуть жити, заробляти, купувати, продавати, обмінювати внутрішні активи будучи вдома. Можна інвестувати на пряму в компанії, які займаються цим напрямком через ETFMETA або криптовалюти. Найважливішими криптвалютами у цьому розділі є: Mana, Sand, Enj, Alice, Mbox, Avax, Axs, Reef, Atlas, Ufo. Для зниження ризиків можна розглядати крипто ETFMVI- індекс найперспективніших токенів, монет цієї індустрії. Засновниця ARK Invest Кеті Вуд вважає цю галузь найперспективнішою у найближчі роки та думає, що в неї може бути капіталізація на трильйон або трильйони доларів США.

Зараз є значна популярність NFT.NFT- особливий вид криптовалют, який є незамінним. Існує у криптосистемах. Як правило має одного власника або декількох власників у криптосистемі. Через свою складність для пересічного інвестора краще інвестувати у NFTETF.

Неймовірно складно визначити майбутніх дизрапторів секторів, або високодохідні акції майбутнього, тому краще використати ETF: CIBR, SOXX, ARKF, ARKG, VIG.

Фондовий ринок США має 11 секторів, між ними присутня кореляція, але краще використати класичні ETF для високої доходності та мінімізації ризиків. Наприклад S&P500, QQQ.

У Додатку представлені 11 секторів економіки США[38], а саме:

- 1) Інформаційні технології
- 2) Охорона здоров'я
- 3) Товари вторинної необхідності
- 4) Комунікаційні послуги
- 5) Фінансовий сектор
- 6) Промисловий сектор
- 7) Товари першої необхідності
- 8) Енергетика
- 9) Сировинний сектор
- 10) Нерухомість
- 11) Нафта і газ

Приблизне розподілення частки секторів в S&P500 [39]. В цей індекс входить 505 крупніших та найкращих компаній економіки США. Приватному інвестору буде витратно самостійно повторювати індекс: формувати свій портфель згідно індексу. Тому краще придбати готовий S&P500.

У Додатках Е, Ж нами надаються найпопулярніші ETF, які представлені на фондовому ринку США [40]. Їх різниця в кількості акцій, які в них входять, частка, співвідношення секторів, різна доходність, різні ризики, різні представлені сектори економіки, тип керування: пасивний, чи активний фонд, різні комісії щодо їх управління. Як видно з Додатку, це є

найперспективніші токени метавсесвіту. MVIINDEX - індекс tokenів метавсесвіту, ETF на криптоактиви метавсесвіту [34]

У Додатку К нами надається порівняння динаміки Bitcoin- Gold-S&P 500 [41].

Порівняльний аналіз дохідності Bitcoin, S&P500, QQQ за 1 рік надається нами в Таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Дохідність Bitcoin, S&P500, QQQ за 1 рік

	Актив	Ціна на 05.12.20	Ціна на 05.12.21	Дохідність у % річних
1	Bitcoin,	19135,90 USD	48665,10 USD	154,31 % річних
2	S&P500	3691,96 USD	4538,43 USD	22,93 % річних
3	QQQ	307,25 USD	383,13 USD	24,7 % річних

* Складено за джерелом. [44]

Як видно з Додатку і1, де надається Порівняння VOO – QQQ, технічний QQQ показує більшу дохідність, ніж загальний ринок.

Порівняльний аналіз дохідності Bitcoin, S&P500, QQQ за 5 років надається нами в Таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

Дохідність Bitcoin, S&P500, QQQ за 5 років

	Актив	Ціна на 05.12.2016	Ціна на 05.12.2021	Дохідність у % за 5 років
1	Bitcoin,	788,57 USD	49205 USD	6139,78 % за 5 років
2	S&P500	2259,53 USD	4538,43 USD	100,86 % за 5 років
3	QQQ	119,50 USD	383,13 USD	220, 61 % за 5 років

*Складено за джерелом. [44]

Порівняльний аналіз дохідності депозиту Приватбанку, державних облігацій ОВДП, USDT - депозиту у криптовалюти стейблкоїні на біржі «Бінанс» за один поточний рік надається нами в Таблиці 3.6.

Як видно з Табл.3.6, найбільшу дохідність надає депозит у USDT, потім дохідність ОБДП, найгіршу дохідність надає звичайний депозит.

Таблиця 3.6

Дохідність депозиту Приватбанку, Облігації, USDT-депозит у криптовалюті стейблкоїні на біржі Бінанс

	Актив	Ціна на 05.12.2021	Ціна на 05.12.2022	Дохідність у % річних
1	Депозит Приватбанк	1000 USD	1000,1 USD	0,01 % річних
2	ОБДП	1000 USD	1040 USD	4 % річних
3	USDT- депозит у стейблкоїні	1000 USD	1090 USD	9 % річних

*Складено за джерелом. [45,46]

З таблиць 3.4, 3.5, 3.6 зрозуміло, що біткоїн надав найбільшу дохідність за індекси. Технічний індекс випереджає загальний ринок.

Для підвищення дохідності з мінімальними ризиками приватний інвестор може обирати топові американські компанії MAANG та Microsoft. Це найбільш надійні бізнеси, з гарним керівництвом та постійним ростом доходів. Раніше інвестори позитивно ставилися до китайських компаній як: BIDU, BABA, Tencent. Це гарні бізнеси, які низько оцінені, але їх низька ціна відображається в політичних ризиках, китайські компанії раніше підробляли фінансові звіти. Тому дивлячись на комуністичний уряд Китаю, усі ризики, вони є справедливо оцінені. В 2020 році була зафіксована максимальна ціна цих компаній, але через політику, утиски китайського бізнесу ціна дуже різко впала. Це становить надзвичайну небезпеку для інвестора. Пізніше була велика проблема з китайською компанією TAL, через велику народжуваність, уряд розпочав репресії щодо онлайн освіти. Котирування TAL стрімко знизилась, також акцій, які інвестували у цей бізнес. У листопаді 2021 китайський уряд запросив делістинг компанії DIDI, через це її вартість різко знизилася, а також компаній які інвестували у неї. Аналогічна ситуації з китайським індексом - великі ризики за не таку значну дохідність. Тому вкрай

необхідно враховувати політичні ризики інвестору. Китайські технологічні компанії, та компанії є фундаментально сильними,перспективними для інвестування, але через політичну ситуації досить не зрозуміло їх майбутнє.

Дохідність кращих американських технологічних компаній за 1 рік надається нами в Таблиці 3.7.

Таблиця 3.7

Дохідність кращих американських технологічних компаній за 1 рік

	Актив	Ціна на 05.12.20	Ціна на 05.12.21	Дохідність у % річних
1	Meta	285,58USD	306,84USD	7,44 % річних
2	Amazon	3158,00USD	3389,79USD	7,34 % річних
3	Apple	123,75USD	161,84USD	30,78 % річних
4	Netflix	515,78USD	602,13USD	16,74 % річних
5	Google	1817,03USD	2840,03USD	56,30 % річних
6	Microsoft	214,29USD	323,01USD	50,73 % річних

* Складено за джерелом [44]

Дохідність кращих американських технологічних компаній за 5 років надається нами в Таблиці 3.8.

Таблиця 3.8

Дохідність кращих американських технологічних компаній за 5 років

	Актив	Ціна на 05.12.2016	Ціна на 05.12.2021	Дохідність у % за 5 років
1	Meta	119,68 USD	306,84USD	156,38 % за 5 років
2	Amazon	768,66 USD	3389,79USD	341,00 % за 5 років
3	Apple	28,49 USD	161,84USD	468,06 % за 5 років
4	Netflix	122,88 USD	602,13USD	390,01 % за 5 років
5	Google	809,45 USD	2840,03USD	250,86 % за 5 років
6	Microsoft	61,97 USD	323,01USD	421,24 % за 5 років

*Складено за джерелом. [44]

Дохідність китайських компаній VIDU, BABA за 1 рік надається нами в Таблиці 3.9.

Таблиця 3.9

Дохідність китайських компаній VIDU, BABA за 1 рік

	Актив	Ціна на 05.12.20	Ціна на 05.12.21	Дохідність у % річних
1	VIDU	144,30USD	137,39USD	-4,79 % річних
2	BABA	264USD	111,96USD	-57,59 % річних

* складена за джерелом [44]

Дохідність китайських компаній VIDU, BABA за п'ять років надається нами в Таблиці 3.10.

Таблиця 3.10

Дохідність китайських компаній VIDU, BABA за 5 років

	Актив	Ціна на 05.12.2016	Ціна на 05.12.2021	Дохідність у % за 5 років
1	VIDU	170,82USD	137,39USD	-19,57 % за 5 років
2	BABA	93,28USD	111,96USD	20,03 % за 5 років

* складена за джерелом. [44]

З Табл. 3.7 – 3.10 бачимо, що китайські технологічні компанії переважно надали негативну дохідність. Незважаючи на чудовий фундаментальний стан китайських активів необхідно враховувати політичні ризики.

Як видно з Додатку К, Bitcoin показує більшу дохідність ніж S&P 500, Gold.

Щодо селекції інвестором активів для консервативної портфельної стратегії, нами було проаналізована велику кількість інформації щодо можливої кореляції 30-річних державних облігацій США до фондового ринку-ринку криптовалют. Зараз дохідність 30-річних облігацій США-1,71%. Це дивлячись на значну інфляції на рівні 6%, також США

перестала вважати, що інфляція тимчасова. Тому я припускаю, що інституційні інвестори можуть передбачати рецесію. А при рецесії-зниження індексів, криптовалют.

Я порівнював дохідність 10 та 30 річних облигацій США, але обрав 30 річні, бо вони охоплюють довший період. Переважна більшість компаній з S&P500, за 3 квартал подали звіти кращі консенсусних очікувань, та показали кращі прибутки за очікування. Як правило це свідчить про нормальний розвиток економіки. Індекс S&P500 є еталонним, тому свідчить про ситуацію економіки США загалом.

Але треба враховувати інфляцію, та дії ФРС щодо тейперінгу. Тому при зберіганні прибутків, як за 3 квартал 2021, фондовий ринок США повинен зростати.

Пересічному інвестору варто звернути увагу на компанії смерті-гріха: LMT, MO, DKNG. Це сильні бізнеси, які є інвестиційно привабливими не дивлячись на їх сутність та модель бізнесу.

На противагу ним є S&P500 shariahindex. Ці компанії обрані згідно ісламського банкінгу, відповідно до принципів шаріату. В нього входять фундаментально сильні, надійні компанії.

Також інвестору варто звернути увагу на надійні компанії-гарні бізнеси - KO, JPM, GS, C, MS, BRK-B. Це надійні-захисні компанії.

Для більшої диверсифікації портфеля можна розглядати REIT. REIT-інвестиційний фонд нерухомості, який володіє, керує, інвестує, обслуговує нерухомість. Представлений такими ETF: VNQ, SCHN, XLRE, FREL, RWR, BBRE, SRET, IYR.

Для більш консервативної стратегії або задля гарантованої дохідності можна розглянути депозити. Нами було досліджено дохідність річних депозитів у чотирьох великих банках України: Приватбанк, Альфабанк, Райффайзен банк Аваль, Укргазбанк (Табл. 3.11 – 3.13).

Таблиця 3.11

Дохідність депозиту у гривні на 1 рік

	Актив	Ціна на 05.12.2021	Ціна на 05.12.22	Дохідність у % річних
1	Депозит Приватбанк	1000 грн	1070 грн	7% річних
2	Депозит Альфабанк	1000 грн	1050 грн	5% річних
3	Депозит Райффайзен банк Аваль	1000 грн	1060 грн	6% річних
4	Депозит Укргазбанк	1000 грн	1070 грн	7% річних

* Складено за джерелом. [45,47,48,49]

Таблиця 3.12

Дохідність депозиту у доларах США на 1 рік

	Актив	Ціна на 05.12.2021	Ціна на 05.12.22	Дохідність у % річних
1	Депозит Приватбанк	1000 долар США	1000,1 долар США	0,01% річних
2	Депозит Альфабанк	1000 долар США	1000,1 долар США	0,01% річних
3	Депозит Райффайзен банк Аваль	1000 долар США	-	-
4	Депозит Укргазбанк	1000 долар США	1010 долар США	1% річних

* Складено за джерелом. [45,47,48,49]

Таблиця 3.13

Дохідність депозиту у євро на 1 рік

	Актив	Ціна на 05.12.2021	Ціна на 05.12.22	Дохідність у % річних
1	Депозит Приватбанк	1000 євро	1000,1	0,01% річних
2	Депозит Альфабанк	1000 євро	1000,1	0,01% річних
3	Депозит Райффайзен банк Аваль	1000 євро	-	-
4	Депозит Укргазбанк	1000 євро	1000,1	0,01% річних

*Таблиця 13 складена за джерелом. [45,47,48,49]

У Додатку Ф нами надається графік гривні до долара США, євро 2019-2020 рік [50]. З нього бачимо, що гривня подорожчала відносно долара США, євро. Але у 2021 спостерігається спад гривні відносно даних

валют. Проаналізувавши прибутковість депозитів у гривні та іноземних валютах, робимо висновок, що вигіднішим є гривневий депозит, так як валютні депозити не є прибутковими при вирахуванні інфляції.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У випускній кваліфікаційній роботі було розглянуто стратегії формування інвестиційного портфелю приватного інвестора.

За результатами аналізу, досліджень, проведених в роботі можна зробити наступні висновки.

- 1) Портфельні інвестиції – господарські операції, які передбачають придбання цінних паперів та інших фінансових активів за кошти на фондовому ринку (за винятком операцій із купівлі активів як безпосередньо платником податку, так і пов'язаними з ним особами, в обсягах, які перевищують 50 % загальної суми акцій, емітованих іншою юридичною особою, які належать до прямих інвестицій). Вони передбачають одержання стабільного поточного доходу у вигляді різниці між ціною придбання і реалізації активу, дивідендів.
- 2) Особливістю портфельного інвестування (і перевагою перед звичайним інвестуванням) є диверсифікація цінних паперів – тобто інвестор, збираючи власний інвестиційний портфель, намагається підвищити дохідність та насамперед знизити власні ризики і захистити таким чином свої активи. Також, відповідно до темпераменту інвестора можна підібрати інвестиційну стратегію.
- 3) Отже, інвестор обираючи саме портфельне інвестування намагається знизити ризик та підвищити дохідність. Рівень дохідності вкладень залежить від ступеню ризику, який готовий нести інвестор.
- 4) Отже, приватний інвестор повинен обрати власну стратегію відповідно до його поставлених цілей, адекватно та максимально повно оцінюючи ситуацію на ринку, враховуючи існуючі ризики, щоб мінімізувати загрозу збитків, вберегти свою активи та отримати прибуток.
- 5) Аналізуючи дану інформацію можна виділити досвідченість іноземних інвесторів щодо інвестування, добрий захист регулятора, більш

стабільну економіку в розвинутих країнах, тому там досить популярним є інвестування. Також можна виділити гарне соціальне забезпечення їх громадян, тому вони мають більш вільний та потужний грошовий потік для інвестування. 2021 рік показав рекордну інфляцію у всьому світі (для переважної більшості країн), тому велика кількість інвесторів хоче збільшити свій прибуток та шукає все більш ризикові і водночас дохідні об'єкти інвестування.

- 6) Кризи на фінансовому ринку надходять коли падають прибутки, сезон звітів 2021 за 3 квартал показав збільшення прибутків, майже всі компанії з S&P500 перевершили консенсусні очікування, тому зараз вдалий час для інвестування в індекси.
- 7) Задля більшої надійності, мінімізації ризиків та підвищення дохідності краще використовувати різні ETF.
- 8) Задля високих доходів краще інвестувати у MAANG та Microsoft, дані компанії несуть мінімальні ризики.
- 9) Приватному інвестору особливо необхідно враховувати політичні ризики, бо якою б не була фундаментально сильною компанія, дані чинники принесуть збитки інвестору.
- 10) Задля гарантованої дохідності необхідно використовувати депозити.
- 11) Аналізуючи банки, які надають таку можливість більш прибутковим є гривневі депозити ніж валютні.
- 12) При інвестуванні в криптоактиви краще обирати такі монети: Біткоїн, Ефіріум, або шукати фундаментально сильні проекти.

Для удосконалення інвестиційного портфеля приватного інвестора нами надаються такі пропозиції. - Необхідно:

- 1) Покращувати фінансову грамотність населення - інвестор повинен знати базові поняття в інвестуванні.
- 2) Чітко визначати горизонт інвестування - інвестор повинен завчасно знати на який термін він планує заморозити свої активи.

- 3) Чітко знати свій ризик-профіль - інвестор завчасно повинен продумати, яку просадку він може вичекати, які зменшення вартості активів є допустимими для нього.
- 4) Банкам, інвестиційним організаціям необхідно орієнтуватися на американську модель - надавати навчальну інформації безкоштовно, за певну ціну реалізовувати готові інвестиційні портфелі.
- 5) Інвестор повинен бути ознайомленим з комісіями за купівлю-продаж цінних паперів, завчасно враховувати їх.
- 6) При довгостроковому інвестуванні - інвестор повинен виконувати менше операцій з цінними паперами, таким чином економити на комісіях.
- 7) Зменшувати свої ризики зі збільшенням віку - мати більше облігацій, менше акцій задля зменшення ризику.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Т. М. Куценко, О. Ю. Терованесова, Є. С. Шевченко, О. Ю. Тимошенко. Напрями протидії впливу глобальної економічної кризи 2020 року на вітчизняну економіку УДК: 338.124.4 <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=4676&i=32>-Журнал Економіка та держава
2. Коментар Національного Банку щодо рівня інфляції у травні 2021 року URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/komentar-natsionalnogo-banku-schodo-rivnya-inflyatsiyi-v-travni-2021-roku>
3. Коментар Національного Банку щодо рівня інфляції у 2020 році. – URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/komentar-natsionalnogo-banku-schodo-rivnya-inflyatsiyi-u-2020-rotsi>-Національний банк України
4. Вартість строкових депозитів в банках України з 23.04.2021 по 17.06.2021 (% річних)Депозити фізичних осіб URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/deposit/private/>-Мінфін
5. Результати розміщення ОВДП URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/ovdp-table>-Національний банк України
6. Порівняння умов купівлі ОВДП у брокерській компанії та одному з українських банків – URL: <https://ffin.ua/service/prodadg-derdgavnykh-obligatsiy-Freedom-finance>
7. Дати в борг уряду України. Скільки можна заробити на ОВДП у 2021 році. URL: <https://dragon-capital.com/ua/media/our-comments/dat-v-dolg-pravitelstvu-ukrainy-skolko-mozhno-zarobotat-na-ovgz-v-2021-/-Dragon-Capital>
8. 2 роки співпраці з Clearstream: портфель нерезидентів в ОВДП зріс на понад 54 мільярди гривень URL: https://mof.gov.ua/uk/news/2_years_of_cooperation_with_clearstream_the

portfolio of foreign investors in local government bonds increased by more than uah 54 billion-2909-mof

9. Чи варто купувати акції українських компаній - URL: <https://minfin.com.ua/ua/invest/articles/yak-de-i-navischo-kupuvati-akciyi-ukrayinskih-kompaniy/>-Мінфін
- 10.Світлана Заражевська – «Як розумно інвестувати в криптовалюту. Криптогід від Forbes.» - URL:<https://forbes.ua/money/kriptogid-yak-kupuvati-ta-prodavati-kriptovalyutu-10032021-1121-Forbes>
- 11.Initial Public Offering (IPO) – URL: <https://www.investopedia.com/terms/i/ipo.asp-investopedia>
- 12.Special Purpose Acquisition Company (SPAC) - URL: <https://www.investopedia.com/terms/s/spac.asp-investopedia>
- 13.Грэм Б. - Разумный инвестор: Полное руководство по стоимостному инвестированию / Бенджамин Грэм; Пер. с англ. – 5-е изд. – К.: Альпина Паблишер, 2020. – 568 с.
- 14.Matching investing risk tolerance to personality - URL: <https://www.investopedia.com/articles/professionaleducation/09/risk-tolerance-personality-typing.asp-investopedia>
- 15.На хвилі біткоїн-буму: криптовалютний майданчик вперше вийшов на біржу - URL: <https://www.dw.com/uk/na-khvyli-bitkoin-bumu-kryptovaliutnyi-maidanchyk-vpershe-vyishov-na-birzhu/a-57199831-DW>
- 16.We`re all crypto people now – The New York Times - URL: <https://www.nytimes.com/2021/04/25/technology/cryptocurrency-mainstream.html-THE NEW YORK TIMES>
17. Облигации казначейства США как феномен мировых финансов - URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/obligatsii-kaznacheystva-ssha-kak-fenomen-mirovyh-finansov/viewer-CYBERLENINKA>
18. Как создатели Robinhood привели миллениалов на биржу и разбогатели на продаже их данных акулам с Уолл-стрит – Forbes - URL:

<https://www.forbes.ru/finansy-i-investicii/407541-kak-sozdateli-robinhood-priveli-millennialov-na-birzhu-i-razbogateli-na-Forbes>

19. Investment multiplier – URL: <https://www.investopedia.com/terms/i/investment-multiplier.asp-investopedia>
20. Top 3 types of multiplier in economics – URL: [https://www.economicdiscussion.net/multiplier-extensions/top-3-types-of-multiplier-in-economics/7817 - economicdiscussion](https://www.economicdiscussion.net/multiplier-extensions/top-3-types-of-multiplier-in-economics/7817-economicdiscussion)
21. Куда инвестировать в 2021 году: 5 перспективных вариантов – URL: <https://quote.rbc.ru/news/article/607068739a79472a1b3cecdb>-РБК
22. Драгоценные металлы: как сформировать защитную часть портфеля – URL: <https://bcs.ru/blog/dragmetally-bcs>
23. Китайский фондовый рынок достиг многолетнего максимума, несмотря на пандемию – Forbes- URL: <https://www.forbes.ru/newsroom/finansy-i-investicii/417881-kitayskiy-fondovyy-rynok-dostig-mnogoletnego-maksimuma-Forbes>
24. Ринок німецьких цінних паперів – URL: <https://migrant.biz.ua/nimechina/biznes-de/nimetski-aktsii.html-migrant>
25. Амстердамська фондова біржа (AEX). Визначення AS. – URL: <https://uk.thelittlecollection.com/aex-8690-THELITTLECOLLECTION>
26. Лондонська фондова біржа (LSE) - URL: <https://uk.thelittlecollection.com/lse-14783-THELITTLECOLLECTION>
27. Австралийская фондовая биржа в подробностях. – URL: <https://equity.today/avstralijskaya-fondovaya-birzha.html-equity>
28. URL: https://pidru4niki.com/17981024/investuvannya/modeli_portfelya_finansovi_h_investitsiy - Навчальні матеріали онлайн
29. Д. І. Справцев. Моделювання портфеля інвестицій на ринку цінних паперів. Актуальні проблеми управління та фінансово-

- господарської діяльності підприємства ISSN 2304-621X (print) УДК 336.76 Вісник НТУ «ХП». 2015. № 53(1162)
30. О.І. Замковий Портфельні теорії інвестування . Методичні рекомендації для самостійної підготовки до практичних занять з дисципліни магістрів спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування / О.І. Замковий; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т. – Дніпро: НТУ «ДП», 2020. – 70 с.
31. Майнинг биткоина требует электроэнергии больше, чем вся Аргентина- URL: <https://minfin.com.ua/2021/03/14/61377977/>-Мінфін
32. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Блокчейн-Википедия> Свободная энциклопедия
33. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Дерево_Меркла-Википедия Свободная энциклопедия
34. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Розумний_контракт-Википедия Свободная энциклопедия
35. URL: <https://twitter.com/pinetworkmember>-Pinetworkmember
36. URL: <https://grayscale.com/products/>-GRAYSCALE A LEADER IN DIGITAL CURRENCY INVESTING
37. URL: <https://fortune.com>-FORTUNE
38. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Метавсесвіт-Википедия> Свободная энциклопедия
39. URL: <https://www.investopedia.com>-Investopedia
40. URL: <https://www.tinkoff.ru/invest/pulse/>-Tinkoff
41. URL: <https://seekingalpha.com>-seekingalpha
42. URL: <https://etfdb.com/etf-education/>-ETF DATABASE
43. URL: <https://www.marketwatch.com/investing/fund/meta>-MarketWatch
44. URL: <https://revix.com>-revix
45. URL: <https://www.tradingview.com>-tradingview
46. URL: <https://privatbank.ua>-ПриватБанк

- 47.URL: <https://www.binance.com/ru-Binance>
- 48.URL: <https://alfabank.ua/ru/deposits>-Альфа-банк
- 49.URL: <https://raiffeisen.ua/ru/privatnim-osobam/depoziti/depozitni-programi-RaiffeisenBank>
- 50.URL: <http://www.ukrgasbank.com/ru/private/deposits/>-Укргазбанк
- 51.URL: <https://minfin.com.ua>-Мінфін
- 52.В. Бернстайн. Манифест Инвестора, LoveRead.ec. URL: http://loveread.ec/read_book.php?id=68561&p=1
- 53.Р. Гибсон- Формирование инвестиционного портфеля. URL: <https://cdn1.ozone.ru/multimedia/1013512850.pdf>
- 54.Б. Малкиел. Случайная прогулка по Уолл-стрит: Книногод- URL: <https://knigogid.ru/books/71189-sluchaynaya-progulka-po-uoll-strit/toread>
- 55.А. Герчик. Курс активного трейдера, KNIZHNIKOrg книжные новинки и не только - URL:<https://knizhnik.org/aleksandr-gerchik/kurs-aktivnogo-trejdera/4>
- 56.У. Баффет. Правила инвестирования Уоррена Баффетта, LoveRead.ec.URL:http://loveread.ec/read_book.php?id=66173&p=1
57. Пересада А.О., Шевченко О.Г., Урванцева С.В., Портфельне інвестування, навчальний посібник, uBooks.com.ua - URL: <http://ubooks.com.ua/books/000212/inx.php>

ДОДАТКИ

Додаток А [34]

COIN VS TOKEN

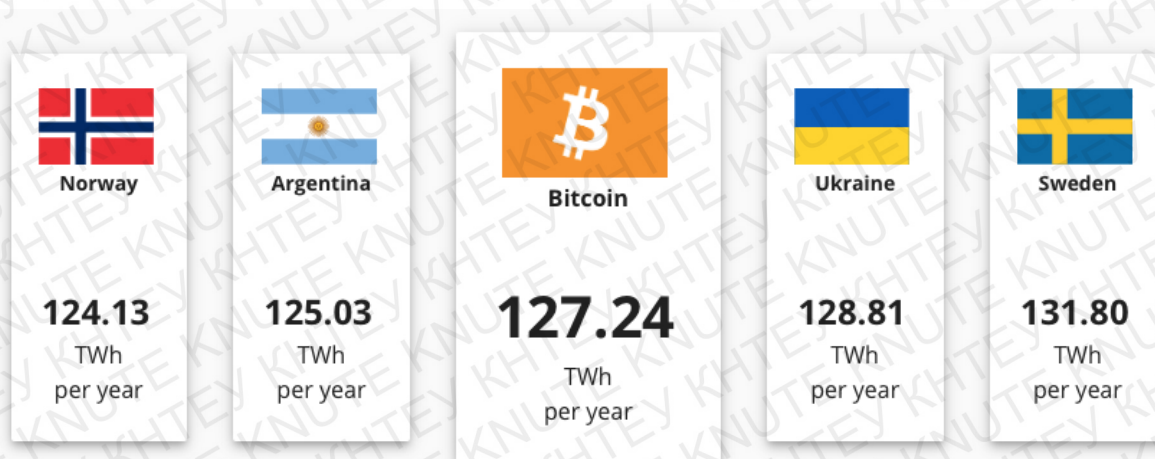
@pinetworkmembers

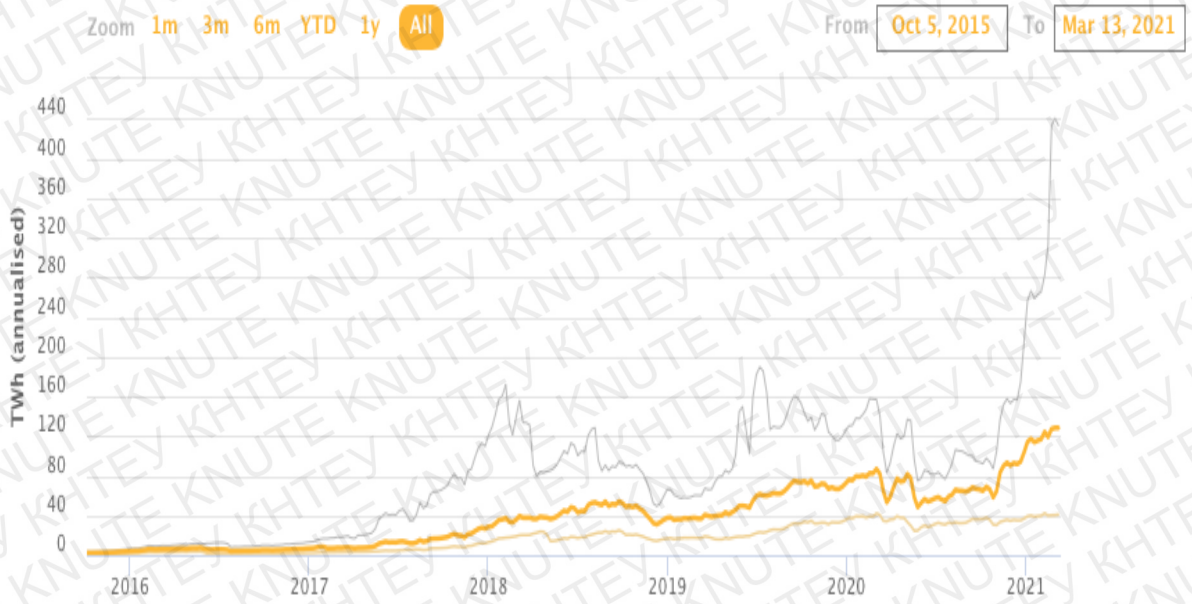
- A coin is a digital currency similar to the physical currency
- A coin operates on it's own Blockchain with it's own Protocol
- Coins are purely used as a source of payment
- Example: Bitcoin, Ethereum, EOS, Pi

- A token is a digital asset issued on a particular project
- A token doesn't operate on it's own Blockchain, it uses e.g. the Ethereum network
- Tokens are used for payments and digital contracts
- Example: Maker, Augur, Komodo, Golem, Tron, VET

Додаток Б [30]

Додаток В [30]

Додаток Г №1 [34]

Cryptocurrency gains

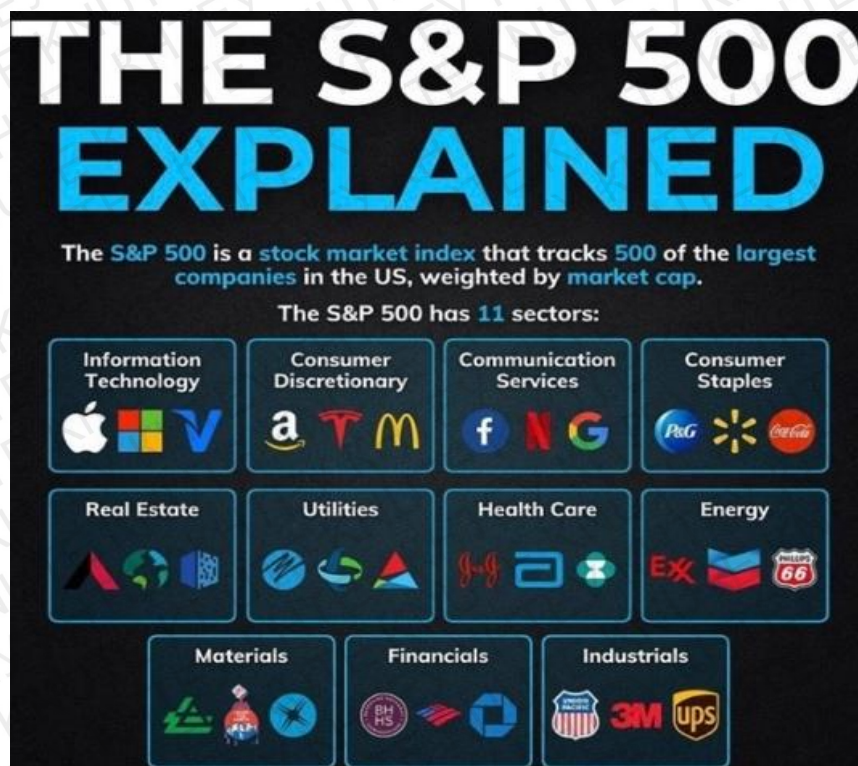
Percentage change since Jan. 1, 2021

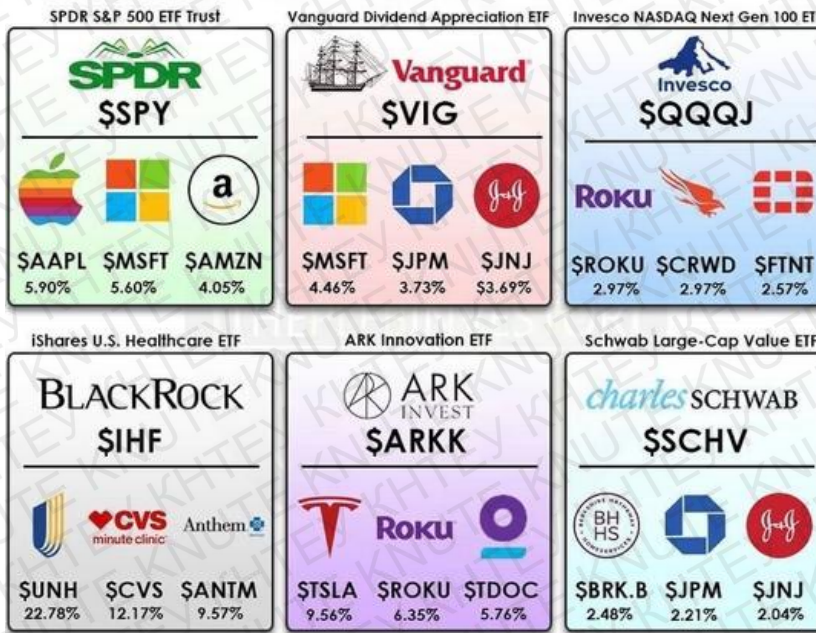
CHART: LANCE LAMBERT • SOURCE: COINDESK

FORTUNE

СЕКТОРЫ В S&P500

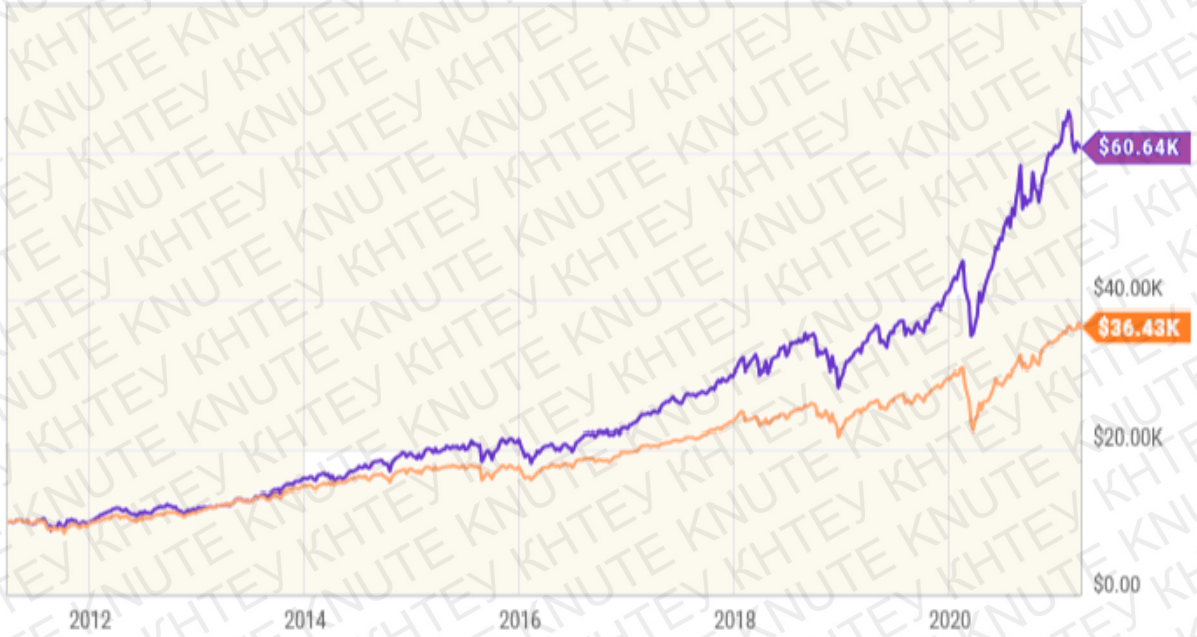
TOP HOLDINGS OF THE MOST POPULAR ETFs

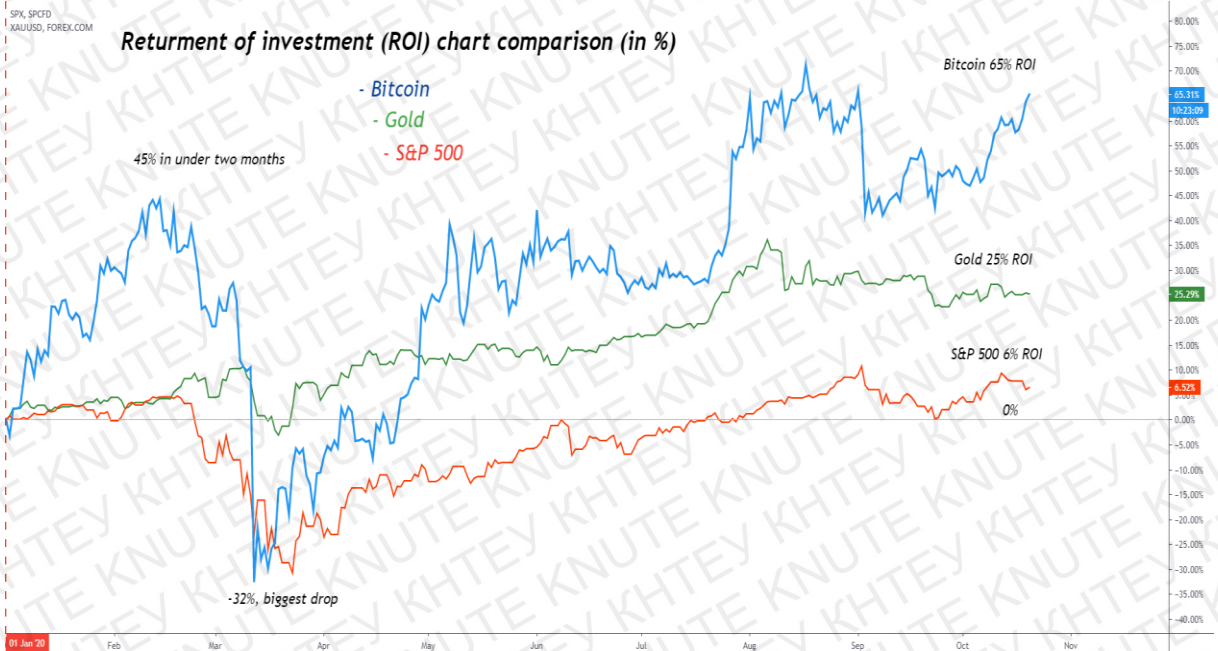
 <p>\$VOO</p> <p>Recommended by great investors such as Warren buffet. Great ETF for passive investing owning the S&P 500 ensures steady returns even with a changing market place.</p>	 <p>\$QQQ</p> <p>this ETF tracks the NASDAQ 100. Great ETF for passive investing. Owning the NASDAQ 100 creates potential for outperforming the market, but still has diversification</p>	 <p>\$VTI</p> <p>Recommended by great investors such as jack bogle. great ETF for passive investing Owning the US stock market ensures predictable returns forever.</p>
---	--	--

Додаток і [41]

- Invesco QQQ Trust Total Return Growth
- Vanguard S&P 500 ETF Total Return Growth

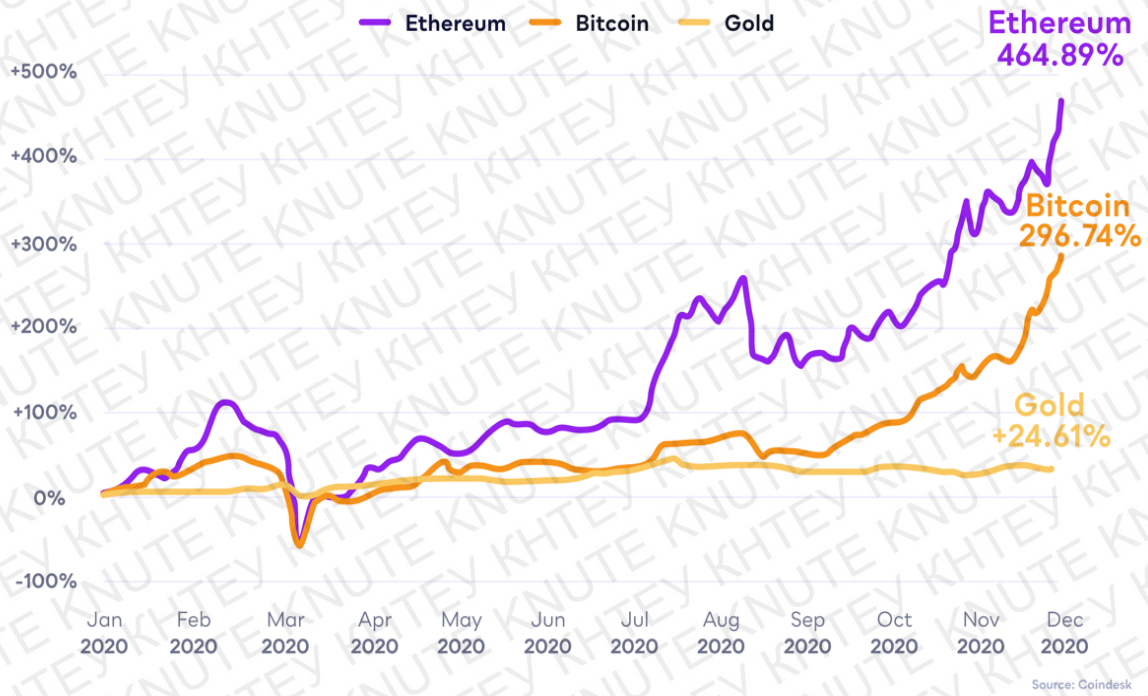
Додаток К [41]

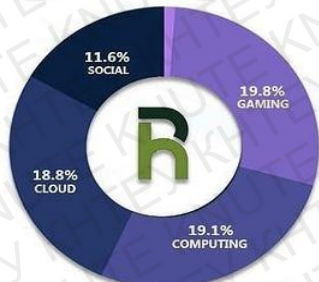
revix

Ethereum vs Bitcoin vs Gold

2020 returns

METAVVERSE ETF

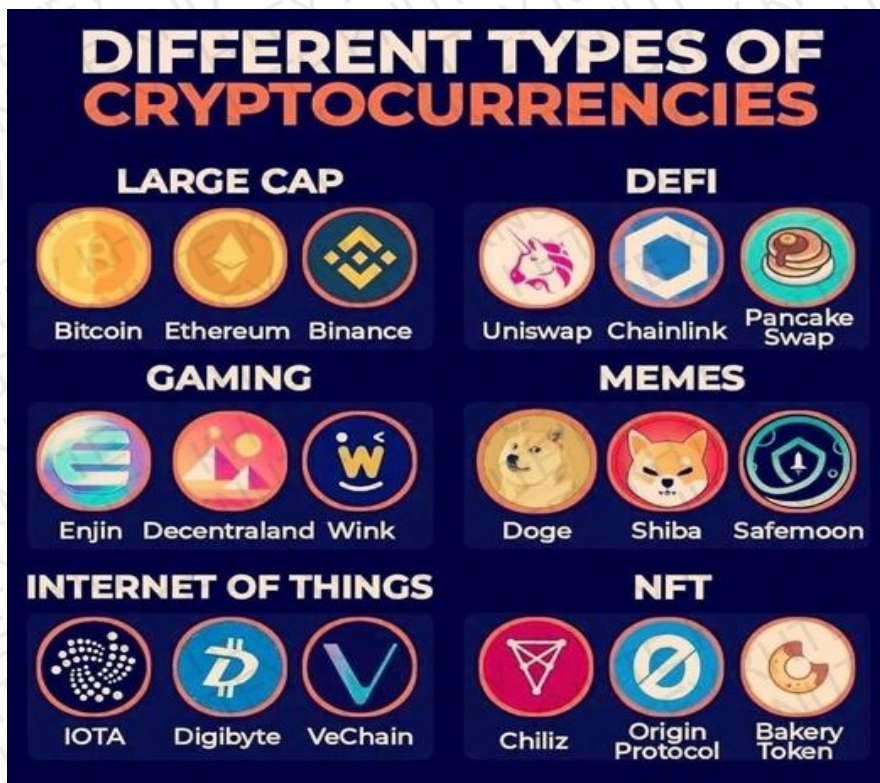
\$META

\$165M
AUM

0.75%
EXPENSE RATIO

0.62%
DIVIDEND YIELD

43.13
P/E RATIO

Додаток Р [34]

Додаток С №1 [44]

Додаток С №2 [44]

Додаток С №3 [44]

Офіційний курс гривні щодо іноземних валют

